

چکیده تفسر دعای مکارم الاخلاق

۱. مدینه فاضله چگونه شهری است؟
۲. فقدان مرزهای زمانی و مکانی و کیفی در مدینه فاضله به چه معنی است؟ (جَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ - آل عمران)
۳. زندگی در مدینه فاضله به چه کیفیتی اداره می‌شود؟
۴. آزادی مطلق همراه با نظام مطلق از خصوصیات مدینه فاضله است.
۵. دلیل نام گذاری دعا به مکارم الاخلاق و رابطه دعا با آیه: أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ (ابراهیم)
۶. چنانچه دعای مکارم در ارتباط با انسان به استجابت برسد حاصل آن چیست؟
۷. توضیح و ریشه‌یابی کلمه اخلاق و رابطه آن با خلقت.
۸. اگر خلق به معنای نمایش خلقت است چگونه می‌شود که خلقت انسان که در واقع خوب است نمایش بد داشته باشد. (خدا خود را به احسن تقویم و احسن الخالقین وصف می‌کند)
۹. آیا بدیها در وجود انسان ریشه دارد و طینت بد در خلقت انسان به کار رفته است؟
۱۰. انسان در دو مرحله موجودیت پیدا می‌کند: خلقت و تربیت
۱۱. اگر انسان صددرصد به فطرت خود واگذار شود، در خط مستقیم حرکت خواهد کرد. (دلایل نقلی و نمونه‌های عملی)
۱۲. حکمت نقص در خلقت چیست؟ (چرا برخی موجودات ناقص خلق می‌شوند؟)
۱۳. توصیف صراط مستقیم.
۱۴. لاشرقیه و لاغربیه در سوره نور به چه معناست؟

۱۵. برنامه‌های دینی برای حرکت ما در صراط مستقیم چگونه تنظیم شده است و آیا با فطرت ما سازگار است؟

۱۶. تعریف ایمان.

۱۷. همه دعاها برای تشریح این دو حقیقت است که بدانیم و بخواهیم و در ادامه بذر وجود خود را به ثمر برسانیم.

۱۸. چرا این دانستن و خواستن و شدن بدون ارتباط با خداوند متعال ممکن نیست؟

۱۹. موفقیت کسانی که بدون ارتباط با خدا ریاضت می‌کشند به چه دلیل است؟ (مثل ریاضت مرتاضان)

۲۰. داستان مرتاض مسیحی که از نیت‌های مردم آگاه می‌شد و نحوه برخورد امام باقر ع با او.

۲۱. اگر مقصد را بشناسیم و به سوی آن حرکت کنیم قهرا خواهیم رسید، پس خواستن (دعا) چه برهانی دارد؟

۲۲. اگر بهشت به حرکت و رفتن است، خواستن معنی ندارد و اگر به خواستن است، در خانه خود بنشین تا بهشت رابه سوی تو بیاورند.

۲۳. رابطه تنگاتنگ خواستن و حرکت کردن در حدیث معراجی حضرت رسول ص.

۲۴. آیا حرکت کردن و خواستن به کیفیت اشتراک دو عامل است؟

۲۵. آمادگی برای پذیرش نعمت‌های خداوند متعال در دو مرحله قابل ظهور است: خلقت و تربیت.

۲۶. لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ (تین) اشاره به این موضوع است که انسان در خلقت، کامل و مجهز است.

۲۷. «ان الله خلق الانسان على صورته» به چه معنی است؟

۲۸. رابطه خلقت و تربیت چیست؟

۲۹. منظور از تولد دوم در حدیث «لیس منا من لم یولد مرتین» چیست؟
۳۰. آیا اعمال و رفتار ما قهرا بهشت ساز است؟ (بهشت نتیجه قهری اعمال ما نیست ولی جهنم نتیجه قهری اعمال ماست)
۳۱. تفاوت اساتید انسانی با استادی خداوند متعال در چیست؟
۳۲. أَفَعَيْنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ (قاف) چه معنایی دارد؟ (ترجمه: خیال می‌کنند که بعد از خلق گذشتگان، خسته شده‌ایم، چنین نیست، آنها دائم در حال ساخت هستند و خلقت تازه‌ای پیدا می‌کنند)
۳۳. مجاهدت و کوشش، درست یا به پای دعا و نیایش باید اجرا شود.
۳۴. نقش عبادات در تربیت چیست؟ (حکمت عبادات)
۳۵. آیا دین برای حاکمیت بوجود آمده است؟
۳۶. چه برهانی دارد که استعدادها و وجودی ما همانند خلقت ما در حال غفلت و بی‌خبری ایجاد نشود؟
۳۷. آیا طرح چنین پرسش‌هایی از خداوند متعال منطقی است؟ (از چه پرسش‌هایی نهی شده‌ایم؟)
۳۸. تفاوت پیامبران با دیگر انسانها.
۳۹. پیامبران نیز دوران نقص و ضعف داشته‌اند و خداوند با تعلیمات خود آنها را به علم و حکمت رسانیده است.
۴۰. کیفیت سخن گفتن حضرت عیسی ع در گهواره چگونه است؟
۴۱. آیا خدا در آفرینش انسان مجبور است؟
۴۲. اگر خلقت کامل ممکن است، چرا خداوند متعال انسان را طوری خلق کرده تا احتیاج به یک چنین ابتلائات و رنج و مشقت‌ها باشد؟

۴۳. تربیت قهرا تدریجی است.

۴۴. طفره محال است.

۴۵. اگر تربیت مانند خلقت، آنی ممکن نیست چطور در تاریخ نمونه‌هایی بوده‌اند که هنگام تولد مجهز به تمام علوم و کمالات بوده‌اند؟

۴۶. اثبات انسانهایی که در دوره‌های قبلی تربیتی به کمال رسیده‌اند.

۴۷. در آیه: اُسْتُكْبِرْتَ اُمُّ كُنْتَ مِنَ الْعَالِيْنَ (صاد)، عالین چه کسانی هستند؟

۴۸. در آیه‌ای می‌فرماید: من شیاطین را شاهد خلقت آسمان‌ها و زمین‌ها و شاهد خلقت خودشان قرار نداده‌ام، پس چه کسانی شاهد خلقت عالم و آدم بوده‌اند؟ (ما اَشْهَدُتُهُمْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ وَ لَا خَلَقَ اَنْفُسِهِمْ وَ مَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا - كهف)

۴۹. منظور رسول خدا ص که فرموده‌اند: کنت نبی و آدم بین الماء و الطین. چیست؟

۵۰. شرح حدیث ایام عاشورای امام حسین ع، که سابقه خود را خطاب به اصحابش بیان می‌کند.

۵۱. علی ع خطاب به معاویه، تفاوت وجودی خود را با سایر مردم چگونه بیان می‌کند؟

۵۲. منظور از جمله: «نحن صنایع ربنا والخلق بعد ضایع لنا» چیست؟

۵۳. یک دلیل دیگر در زیارت جامعه کبیره که خداوند، کیفیت پیدایش ائمه اطهار ع را نشان می‌دهد.

۵۴. توضیح نقشه خدا در خلق کردن و به ثمر رساندن و تکرار آن در زمان و گسترش آن در مکان. (گسترش در طول و عرض زمانی، جهان‌های موازی)

۵۵. بیان داستان خلقت آدم.

۵۶. آیا آدم و نوح از میان یک دسته انسان‌های وحشی و نیمه وحشی انتخاب شده‌اند؟ (إِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰی

آدَمَ وَ نُوحًا وَ آلَ اِبْرٰهیمَ وَ آلَ عِمْرٰنَ عَلٰی الْعَالَمِیْنَ - آل عمران)

۵۷. آیا قرآن فرضیه داروین را تایید می‌کند؟

۵۸. حکمت خلقتِ آدم و تربیت او در ارتباط با مشیت و اراده خدا قابل کشف است نه در ارتباط با طبیعت و عوامل آن.
۵۹. خداوند بایستی حکمت خلقت و آفرینش را در اختیار سوال کنندگان قرار دهد.
۶۰. حکمت مرگ.
۶۱. تبیین چهار کلمه حکمت.
۶۲. چرا علوم طبیعی و مادیون فقط قادرند در مورد دو کلمه از کلمات حکمت توضیح دهند؟
۶۳. مختصری در مورد قانون علیت.
۶۴. برهان لم چیست؟
۶۵. انسانهای پیش از آدم و حوا چطور بوده‌اند و عاقبت کار آنها چه شده است؟ (آیا بین آنها و آدم و حوا رابطه توالد و تناسلی وجود دارد یا خیر؟)
۶۶. حرکت در علت غایی متوقف می شود.
۶۷. آیا ما گرفتار یک دور باطل از موت و حیات و توالد و تناسل انسانها هستیم؟
۶۸. با توجه به اینکه از زمان پیدایش آدم و حوا تا امروز حدود ده هزار سال گذشته است، آیا می توانیم بگوییم قبل از آن، زمین خشک و خالی بوده و موجود زنده‌ای مخصوصا انسان نداشته است؟
۶۹. تشریح اجمالی دوره تربیتی دنیا و آخرت و تعمیم آن در طول و عرض.
۷۰. دلایل نقلی وجود انسانهای تکامل یافته قبل از آدم و حوا.
۷۱. منظور از «خمسین الف سنه» در سوره معارج چیست؟
۷۲. بیان دلایل عقلی عدم امکان کمال مطلق در اولین روز تولد.
۷۳. تشریح خصایص ذاتی و وجودی (ترکیبی).
۷۴. تفاوت فیوضات تعلیمی بافیوضات تکوینی.

۷۵. تشریح چگونگی بوجود آمدن علم و دانش در انسان و لزوم ایجاد آمادگی در او.
۷۶. نقش دعا در پیدایش آمادگی برای انسان.
۷۷. مجموعه آنچه را که پیغمبران و اولیای خدا از جانب خدا آورده‌اند به سه بخش تقسیم می‌شود که حرکت در این سه بخش، دین انسان را تشکیل می‌دهد.
۷۸. بحثی دربارهٔ ثواب و عقاب.
۷۹. اعمال بد و خوب چگونه آثار طبیعی و قهری خود را برجا می‌گذارد؟
۸۰. مکانیسم اثر عفو الهی.
۸۱. تعریف تزکیه.
۸۲. خداوند مؤمن را می‌پروراند تا او را به ثمر برساند ولیکن کافر را رها می‌کند.
۸۳. تردید خدا در قبض روح بندهٔ مومن و اثبات این موضوع که رشد تربیتی انسان متوقف بر آمادگی اوست.
۸۴. معانی عفو و غفران در مقابل ذنب و عصیان.
۸۵. فرق قصور و تقصیر.
۸۶. توضیح لطایف عربی کلمهٔ عفو و غفران.
۸۷. در هر حرکتی سه اصل لازم است، چه حرکت انتقالی باشد چه تکاملی.
۸۸. بزرگترین فقر، جهل و بزرگترین ثروت، علم است.
۸۹. دو نقش اصلی دعا در تکامل انسان، یکی آگاهی و آشنایی به آنچه خدا برای ما تدارک دیده و دیگری تقویت روحیهٔ حرکت است.
۹۰. رابطه علم و دعا، کدامیک مطلوب خداست؟

۹۱. خط دعا و نیایش خطی است که انسانها را به سوی علم و دانش تکامل می‌دهد. (دعاهایی که از ائمه ع رسیده همین موضوع را درخواست می‌کند)
۹۲. دعایی مستجاب است که در آن درخواست علم و حکمت از خدا شده باشد.
۹۳. انسان ها دو نوع پرورش علمی دارند.
۹۴. چرا خداوند در قرآن، از علم تعبیر به روح می‌کند.
۹۵. هیچ دانشگاهی در جهان پیغمبر تربیت نمی‌کند.
۹۶. کیفیت درس خواندن در دانشگاه خداوند.
۹۷. مکارم الاخلاق بزرگترین پدیده علمی است.
۹۸. اولین ثمره دانشجویی در مکتب خدا، ظهور رشد اخلاقی می‌باشد.
۹۹. کلمه خلق به چه معنی است و رابطه آن با خلقت چیست؟
۱۰۰. چرا دعای مکارم الاخلاق با صلوات شروع می‌شود؟
۱۰۱. همانطور که خلقت به دست خداوند متعال صورت می‌گیرد تربیت هم باید به دست او باشد.
۱۰۲. تشبیه انسان به شجره طیبه یا شجره خبیثه.
۱۰۳. توصیف مبداء و منتهای خط تکاملی انسان.
۱۰۴. ما انسانها محکوم به طبیعت هستیم و اولیای خدا حاکم بر طبیعت.
۱۰۵. چگونه احادیث و آیات در تعریف ائمه شیعه ع، با وضعیت آنها تطبیق پیدا می‌کند و الگو بودن آنها را ثابت می‌کند.
۱۰۶. اگر پیدایش کمالات در انسان به اراده انسان قابل وقوع بود، حضرت در این دعا خدا را طرف خطاب قرار نمی‌داد.
۱۰۷. به چه دلایلی ما بایستی دعاهایمان را با صلوات توأم کنیم؟

۱۰۸. رابطه اصول و فروع در تکوین و تشریح.
۱۰۹. ائمه ع مبادی فیوضات و برکات هستند.
۱۱۰. چرا امام چهارم ع در ابتدا اصل ایمان و تکمیل آن را مطرح می کند؟
۱۱۱. تعریف ایمان.
۱۱۲. حرکت اجباری است و انسان ها فقط در انتخاب راه حرکت آزادند نه در حرکت.
۱۱۳. تعریف کفر.
۱۱۴. شرح مختصری از حرکات تکاملی و تسافلی و نتایج این حرکات.
۱۱۵. تعریف یقین و مراتب آن.
۱۱۶. چرا حضرت در مقدمه وصول به یقین، ایمان را مطرح کرده است؟
۱۱۷. افضل الیقین در بیان امام چهارم ع کدام مرحله از یقین است؟
۱۱۸. علت درخواست ایمان و یقین پیش از برخورد به سایر مسائل اخلاقی در این دعای شریف چیست؟
۱۱۹. توضیح کلمه نیت.
۱۲۰. مقایسه حرکت به سوی هدف در انسان و سایر اجزای طبیعت.
۱۲۱. نیت انسان، بروز دادن تمامی تجهیزات وجودی در خط مستقیم به سوی فعلیت نهایی و انتهای تکامل است.
۱۲۲. اهمیت نیت و ذکر برخی آیات و احادیث در ارتباط با آن.
۱۲۳. گمان خوب و بد به خدا به چه معناست؟
۱۲۴. جمله: اجیزو کذبه و ادخلو الجنة. چه معنایی را بیان می کند؟
۱۲۵. نقش نیت در تکوین.

۱۲۶. دلی که صاحب نیت پاک باشد جنان می‌نامند.
۱۲۷. صورت عمل به دنبال نیت به چه منظور است؟
۱۲۸. نیت در ارتباط شخص به شخص اهمیت دارد نه در ارتباط شخص به شیء.
۱۲۹. اهمیت انسان در فعالیت‌های دنیایی.
۱۳۰. نتیجه نهایی نیت چه چیزی باید باشد؟
۱۳۱. کیفیت عمل و شرایطی که آن را مطلوب خدا قرار می‌دهد.
۱۳۲. اولین چیزی که بر مؤمن متکامل واجب و لازم است، کشف هندسه عمل می‌باشد.
۱۳۳. دومین چیزی که برای انسان صاحب عمل و نیت لازم است خلوص در عمل است.
۱۳۴. همانطور که در خلقت خود دخالت نداریم، بایستی تربیت خود را نیز به خدا واگذار کنیم.
۱۳۵. فلسفه دستورات و اوامر و نواهی و تکالیف الهی که به عهده ما انسانها گذاشته شده چیست؟
۱۳۶. چرا باید کارهایمان را به خدا تفویض کنیم؟
۱۳۷. پیدایش علم و معرفت، متوقف بر آزادی انسان است.
۱۳۸. برای حرکت از صراط مستقیم، در انسان فقط آمادگی لازم است و اصل تکامل یافتن و حرکت کردن به اراده خدا صورت می‌گیرد.
۱۳۹. آیه عرض امانت چه مفهومی را بیان می‌کند؟ (إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا - احزاب)
۱۴۰. چرا انسان در این آیه با جمله: ظُلُومًا جَهُولًا مورد خطاب قرار گرفته است؟
۱۴۱. انسان باید چگونه باشد تا امانت خدا باشد؟
۱۴۲. هر خلقی از اخلاق‌های ما بر خلقت و آفرینش ما استوار می‌شود.
۱۴۳. در چه شرایطی ظلوما جهولا شامل حال ما نخواهد شد؟

۱۴۴. وفور نیت به چه معناست؟ تبیین کلمه وفر و وفور.
۱۴۵. رابطه همت و نیت.
۱۴۶. تصحیح یقین یعنی چه؟
۱۴۷. شرح و توصیف کلمه استصلاح.
۱۴۸. چگونه ممکن است عمل فاسد اصلاح شود؟ آیا قلب ماهیت ممکن است؟
۱۴۹. ذکر داستان امام چهارم ع با شبلی.
۱۵۰. تعرف عقل.
۱۵۱. حبط اعمال به چه معناست؟
۱۵۲. حرکت قهقرایی در سنت خدا ممکن نیست.
۱۵۳. نتایج کیفی و فهری اعمال.
۱۵۴. جمله: «نحن الناس و شیعتنا اشباه الناس و سایر الناس نسناس» به چه معناست؟
۱۵۵. حرکت در راه حق یا باطل اجباری است.
۱۵۶. بحثی کوتاه در مورد جبر و اختیار.
۱۵۷. سه انتخابی که در حرکت تکاملی به انسان عرضه شده است.
۱۵۸. آیا حذف واسطه بین انسان و خدا در حرکت تربیتی ممکن است؟
۱۵۹. اصلاح فساد در فرمایش امام چهارم ع در کدام یک از تحولات قابل توجیه است؟
۱۶۰. حرکت های تکاملی تا به انتها نرسد ارزش پیدا نمی کند.
۱۶۱. تعریف ارتداد.
۱۶۲. چطور ممکن است گناهان کبیره، صلاح به وجود آورد؟
۱۶۳. نقش صلوات در ارتباط با دعا چیست؟

۱۶۴. توصیف کلمه طیبه و شجره طیبه در قرآن.
۱۶۵. مطالب قابل توجه در فراز دوم.
۱۶۶. هر کدام از علت‌های چهارگانه، به تنهایی علت تامه‌اند.
۱۶۷. شرحی کوتاه در اطراف علت غایی خلقت انسان.
۱۶۸. انسان، خودش راه حرکت است.
۱۶۹. شرحی در اطراف عظمت انسان.
۱۷۰. «لیس منا من لم یولد مرتین». منظور از تولد دوم در این جمله چیست؟
۱۷۱. بیان داستان گفتگوی جنین و فرشته در شکم مادر.
۱۷۲. انسان شجره‌ای است که سوای علم و حکمت و معرفت خدا محصول ارزشمندی ندارد.
۱۷۳. اهمیت پیدایش غنا و بی‌نیازی از خلق در انسان.
۱۷۴. مفهوم غنا.
۱۷۵. راه کسب غنا و بی‌نیازی.
۱۷۶. بهترین و کاملترین غنا کدام است؟
۱۷۷. تعریف غنای بالله، غنای عن الله، غنای بغير الله و غنای عن غير الله.
۱۷۸. بهره برداری مشروع و قابل بقاء و دوام چه نوع بهره برداری است؟
۱۷۹. بطر چه حالتی است؟ چرا امام از خدا می‌خواهد به صفت بطر مبتلا نشود؟
۱۸۰. «فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَ نَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ». این آیه در سوره فجر ناظر به چه موضوعی است؟
۱۸۱. تعریف تواضع در برابر بطر.
۱۸۲. تعریف عزت.

۱۸۳. چرا امام ع در این جملات، اراده خود را به کلی لغو می‌کند و دو طرف مثبت و منفی قضیه را از خدا می‌طلبد؟

۱۸۴. مفهوم و معنای منت، منت چگونه نتیجه عمل صالح را ضایع می‌کند؟

۱۸۵. چرا نتایج اعمال ما (بهشت و جهنم) نمی‌تواند مانند رابطه کار با مزد باشد؟

۱۸۶. تنها عامل جلب محبت، احسان و خدمت است.

۱۸۷. نتایج قهری خدمت چیست؟

۱۸۸. توصیف معالی اخلاق.

۱۸۹. توصیف و توضیح فخر و فخر فروشی.

۱۹۰. چرا خداوند به انسان وعده مقام و ریاست داده است؟

۱۹۱. مقام و منصب در انسان از طریق خدمت و فیض رسانی به نیازمندان دایر شده است.

۱۹۲. آفت درجه و مقام چیست و راه محفوظ ماندن از این آفت به تعبیر امام چهارم ع چیست؟

۱۹۳. تعریف تواضع.

۱۹۴. رمز حرکت به سمت بی‌نهایت و عدم توقف چیست؟

۱۹۵. در فراز چهارم امام ع آشنایی کامل به خط و راهی که دارد و همچنین حرکت مداوم در آن راه را از خدا طلب می‌کند (علم و عمل صالح).

۱۹۶. این آیه در سوره عنکبوت که می‌فرماید: وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا. به چه چیزی اشاره می‌کند؟

۱۹۷. علم یا عمل، تقدم با کدام یک؟

۱۹۸. علم بر انسان حاکمیت دارد و چرا امام ع آگاهی به صحت علم خود را از خدا طلب می‌کند؟

۱۹۹. داستان خضر و ذوالقرنین در ارتباط با یقین به صحت علم خود.

۲۰۰. ترسیم خط تکاملی اسلام از نقطه آغاز تا بینهایت.
۲۰۱. تعریف تقوی.
۲۰۲. تشریح آسیب های حرکت در خط تکامل.
۲۰۳. در برابر بدی، مقابله به مثل آری یا خیر؟
۲۰۴. ایجاد حالت های چهارگانه بین انسانها در مقابله با رفتار دیگران.
۲۰۵. دو حالت محکوم و دو حالت مطلوب از حالت های چهارگانه کدام است؟
۲۰۶. حالت ایثار چگونه حالتی است؟
۲۰۷. نیکی در برابر بدی تا کی؟
۲۰۸. در چه شرایطی باید مقابله به مثل کنیم؟
۲۰۹. اهمیت تشخیص مورد و محل احسان.
۲۱۰. شرحی در اطراف کلمه بغض.
۲۱۱. چرا در برابر دشمنان حق عناد و دشمنی قلبی نداریم؟
۲۱۲. شَنَّانٌ در این آیه به چه معناست؟ وَ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلٰٓی اَلَّا تَعْدِلُوْا اَعْدِلُوْا هُوَ اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰی.
(مائده)
۲۱۳. تعریف حسد و بغی.
۲۱۴. تعریف مودت در برابر حسادت.
۲۱۵. تعریف سوء ظن و حسن ظن.
۲۱۶. نتایج حسن ظن به خدا.
۲۱۷. برای اینکه انسان گاهی در سوء ظن و حسن ظن به تفریط و افراط نرود ملاک و معیار چیست؟
۲۱۸. موارد سه گانه ای که در ارتباط با دیگران بایستی دقت و مراقبت داشته باشیم.

۲۱۹. شرح جمله چهارم در فراز پنجم در توضیح عداوت و ولایت.
۲۲۰. تعریف عقوق و عاق والدین و در برابر آن بُر والدین.
۲۲۱. «وابدلنی من خذلان الاقربین النصره» یعنی چه؟ (خذلان در برابر نصرت)
۲۲۲. توضیح کلمه «مدارا» در برابر «مقه».
۲۲۳. «رد الملا بسین» در برابر «کرم العشره»
۲۲۴. چگونه می توان مرارت های زندگی را به حلاوت تبدیل کرد؟
۲۲۵. علت تناقض ظاهری جملات فراز ششم و پنجم.
۲۲۶. همه جا احسان کنندگان بایستی درجه فهم و معرفت انسانی را که به او احسان می کنند در نظر بگیرند تا بذر احسان آنها در یک زمین لایق و مناسب کاشته شود و رشد کند.
۲۲۷. سه حقی که در روابط بین دو نفر انسان مسلمان تعیین شده است. اول: حق نوعی انسانها بر یکدیگر. دوم: حق پاداش و مجازات. سوم: حق احسان.
۲۲۸. رعایت حق اول و دوم مشروط به شرایط نیست ولی رعایت حق سوم مشروط به آشنایی شخص مورد احسان به احسان شما می باشد.
۲۲۹. به چه دلیل برتری جویی مؤمنین نسبت به کافرین منطقی است؟
۲۳۰. تشریح کلمه ظلم.
۲۳۱. عناد چیست و چرا امام ع در برابر کسی که نسبت به او عناد و دشمنی دارد تقاضای ظفر می کند؟
۲۳۲. مکر و سیاست چیست و نتایج مکر خدا و مکر اولیاء خدا چگونه است؟ ذکر نمونه ای از این مکر و سیاست در مباحثه قاضی های زمان امام جواد ع با آن حضرت.
۲۳۳. تشخیص موارد مقابله به دفاع و مقابله به احسن.
۲۳۴. تعریف کلمات غش، برّ و هجرت.

۲۳۵. به طور کلی انسانها در برخوردها و معاشرت‌ها سه حالت پیدا می‌کنند.
۲۳۶. چرا ارتباط با خویشاوندان در دین اسلام تاکید و قطع آن از گناهان کبیره شناخته شده است؟
۲۳۷. تعریف کلمات شکر و کفر.
۲۳۸. چرا خداوند می‌فرماید: لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ (ابراهیم)
۲۳۹. احسان تا کجا بایستی ادامه پیدا کند؟
۲۴۰. توصیف مدینه فاضله و رابطه آن با اخلاق کریمه.
۲۴۱. خداوند هر چه داده از مال و ثروت و قدرت و جوانی و زیبایی در معرض فنا و نابودی می‌باشد و همانطور که تدریجی این نعمت‌ها را در اختیار انسان قرار می‌دهد به تدریج از او می‌گیرد، وظیفه ما در برابر این دادن و گرفتن‌ها چیست؟
۲۴۲. امام ع در فراز دهم در برابر القائنات شیطان و وسوسه، از خدا چه چیزی تقاضا می‌کند؟
۲۴۳. بیان داستان گفتگوی علی ع و سلمان در ارتباط با چگونه بهره گرفتن از سرمایه عمر.
۲۴۴. اقتضای ماده و روح در وجود انسان چه کارکردی دارد؟
۲۴۵. امام ع در فراز یازدهم خود را به کیفیتی برابر خداوند متعال قرار می‌دهد که صددرصد مطابق هندسه خلقت انسان و اراده خداوند متعال است.
۲۴۶. در واگذاری کارها به خداوند متعال اگر انسان خود را هیچ فرض کند لازمه‌اش این است که خداوند این هیچ را به هیچ کاری مکلف نکند، این تناقض چگونه حل می‌شود؟
۲۴۷. ذکر آیه عرض امانت در ارتباط با تفویض کارها به خدا.
۲۴۸. آنچه در راس تمامی دستورات و تکالیفی است که ما به آن مکلف هستیم مانند زکات، نماز، حج و ... این است که خود را به خدا تسلیم کنیم.
۲۴۹. آیا بندگان خدا بر خدا حقی پیدا می‌کنند، همانطور که خدا بر بندگان خود حق دارد؟

۲۵۰. تعریف حق و حقوق در خطبه‌ای از نهج البلاغه.
۲۵۱. ما از طریق خدمت به خدا و بهره رسانی به او حقی پیدا نمی‌کنیم.
۲۵۲. اگر ما برای خود و یا دیگران منشاء کوچکترین اثری نیستیم، پس این همه امر و نهی‌ها و تکلیف‌ها و برنامه‌های جهاد و مجاهده برای چیست؟
۲۵۳. چرا امام ع انتخاب درجه و مقام خود را به خدا واگذار می‌کند؟
۲۵۴. تعرف کلمه اقتصاد.
۲۵۵. شغل اهل بهشت چیست؟
۲۵۶. توضیح اقسام سه‌گانه نعمت‌ها.
۲۵۷. اقتصاد اسلامی در تولید بر چه مبنایی استوار است؟
۲۵۸. چرا در دین مقدس اسلام ربا ممنوع است؟
۲۵۹. مالکیت در اسلام به معنای مدیریت مال است نه به معنای تصرفات دلخواهی.
۲۶۰. «سداد» به چه معنی است؟
۲۶۱. «رشاد» به چه معنی است؟
۲۶۲. امام ع از خداوند متعال تقاضا می‌کند که به او «فوز معاد» و «سلامت مرصاد» روزی نماید، این دو به چه معنی است؟
۲۶۳. چگونه ممکن است انسان از قید حاکمیت خدا آزاد گردد؟
۲۶۴. توضیح کمین‌گیری شیطان یا کمین‌گیری خداوند متعال.
۲۶۵. آیا صفات و ملاکاتی که نفس انسان را برای خدا خالص می‌گرداند برای خدا قابل انتفاع است؟ و خداوند از این صفات خالص و مخلص بهره‌گیری می‌کند؟
۲۶۶. آفرینش، رفع نیاز از خدا یا انسان؟

۲۶۷. اقتضائات مادی انسان که ترکیبی است از هزاران هزار علت و معلول و قاعده و فرمول و مواد

وجودی انسان، چگونه بایستی مدیریت شود؟

۲۶۸. چرا باید رفع عیوب و محرومیت‌های خود را از خدا تقاضا کنیم؟

۲۶۹. آیا پناهندگی به خدا و واگذاری کلیه کارها به او مایه تنبلی انسانها نمی‌شود؟

۲۷۰. تعریف «بلا» و «عافیت».

۲۷۱. تفاوت امنیت در قیامت و امنیت در دنیا.

۲۷۲. دعای مکارم الاخلاق سراسر خواهش و تمنا از خداوند متعال است و نشان می‌دهد که از انسان جز

تقاضا کردن کار دیگری ساخته نیست و ساخت و سازندگی به دست خداوند متعال است، تنها

سرمایه انسان تمنا و تقاضا است.

۲۷۳. تعریف تزکیه.

۲۷۴. رسیدن به تزکیه از طریق ریاضت‌ها مانند مرتاض‌ها و چله نشین‌ها در آیه: أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُزَكُّونَ

أَنْفُسَهُمْ بِاللَّهِ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا. (نساء)

۲۷۵. حد کفاف چیست که امام ع در فراز هفدهم از خدا تقاضا می‌کند؟

۲۷۶. ولایت مطلقه چیست؟

۲۷۷. سه نوع سرمایه‌ای که ولی کامل در ولایت خود بایستی به آنها مجهز باشد.

۲۷۸. در خواست «صدق هدایت» از خداوند متعال به چه معنی است؟

۲۷۹. امام ع پس از درخواست حسن ولایت و صدق هدایت از خداوند متعال آسیب‌های این دو را

مطرح می‌کند و رفع این آسیب‌ها را از خداوند متعال تقاضا می‌کند.

۲۸۰. «حسن دعه» چیست که حضرت از خداوند متعال آن را تقاضا می‌کند.

۲۸۱. اسراف سه حالت دارد، آن سه حالت کدام است؟

۲۸۲. انفاق چگونه زندگی را پر برکت می کند؟

۲۸۳. چرا حضرت در فراز نوزدهم از خداوند متعال تقاضا می کند که زحمت کسب و کار و زندگی را

از دوش او بردارد و خود به عهده بگیرد، آیا یک چنین تقاضایی بین عبد و ولی مناسب شان خدا

هست؟

۲۸۴. کلمه «توکل» به چه معنی است؟

۲۸۵. چرا با اینکه حساب و محاسبه در دین خدا مطلوب است، خداوند متعال می فرماید: *إِنَّمَا يُوفِّي*

الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (زمر)

۲۸۶. روزی با حساب چه نقصی دارد که امام خواهش روزی بدون حساب می کند؟

۲۸۷. در رابطه با دستوراتی که در دین به آنها امر شده ایم یا اجر و ثوابها، سه حالت برای ما پیدا می شود:

کار و مزد، کار و نتیجه فehری، کار و احسان صاحب کار.

۲۸۸. آیا عبادت خدا با طلب روزی و اشتغال به کسب و کار تباین دارد؟

۲۸۹. معنای واقعی عبادت چیست؟

۲۹۰. اگر هدف از شاگردی و عبادت خداوند متعال دریافت علم و قدرت خداست، چه کارهایی در

مسیر وصول به این هدف است و چه کارهایی تضاد با این هدف دارد؟

۲۹۱. به چه دلیل باید امور خود را به خدا واگذار کنیم؟

۲۹۲. چرا خداوند زندگی دنیا را طوری تنظیم کرده که انسانها به یکدیگر محتاج باشند؟

۲۹۳. در این نیازمندی به یکدیگر، خداوند متعال چگونه عزت انسانها را حفظ می کند؟ و دستوراتی که

برای حفظ عزت به ما داده است چیست؟

۲۹۴. بهترین آسایش خاطر چه آسایش خاطری است؟

۲۹۵. تعریف زهد.

۲۹۶. توضیح کلمات اجمال، جمیل، مجمل و امثال آن.

۲۹۷. امام ع به چه دلیل پارسایی مُجْمَل و غیرممین را از خدا تقاضا می کند؟

۲۹۸. توضیح مسائل اهم و مهم در اعمال حرام، واجب و مکروه و مستحب.

۲۹۹. مخ عبادت اطاعت است.

۳۰۰. توضیح کلمه ختم و خاتمیت و معنای ختم عمر به عفو الهی.

۳۰۱. ذنب و عصیان در برابر غفران و عفو.

۳۰۲. فیوضات و برکات کامل الهی چه مادی باشد چه معنوی، از مسیر تفکر و تنبه انسان حاصل

می شود.

۳۰۳. تفاوت فیوضات رحمانیت خداوند متعال با فیوضات رحمیت.